

„Documents”, Revue des questions allemandes, nr. 4, 1982

Revistele „Documents” și „Dokumente” publică de obicei numere cu conținut apropiat, sarcinile lor fiind complementare, fără a fi însă identice. „Dokumente”, subintitulată *Zeitschrift für den deutsch-französischen Dialog und überationale Zusammenarbeit* (Revista pentru dialogul și colaborarea franco-germană) și editată la Bonn, se adresează germanilor pe care îi informează despre realitățile franceze, în timp ce „Documents” — *Revue des questions allemandes* (Revista problemelor germane) publicată la Paris are drept obiectiv explicarea realităților germane în folosul cititorului francez.

Numărul 4 din 1982 este axat, în cazul ambelor reviste, pe aniversarea a 20 de ani de la semnarea, în ianuarie 1963, a Tratatului de cooperare franco-germană. Fără să se facă un bilanț sau o retrospectivă a relațiilor franco-germane din aceste două decenii, se analizează în cadrul celor două reviste probleme ca cea a relației dintre stat, inițiativa personală și economia, cea a relațiilor dintre generații, problema crizei democrației parlamentare sau cea a stării de spirit provocate de dezvoltarea civilizației tehnice. Sub titlul *După douăzeci de ani și în douăzeci de ani* Joseph Rovay, profesor la Universitatea din Paris și autor al unei *Istории a social-democrației germane* (1978) vorbește despre cele două probleme pe care le consideră esențiale pentru societatea germană actuală: viitorul societății industriale și a economiei industriale și viitorul democrației parlamentare. Pentru a putea înțelege cu adevărat ultimii douăzeci de ani este nevoie de înțelegerea contextului istoric și ideologic al relațiilor franco-germane. În cadrul unui interviu acordat redactorului șef al revistei cunoscutul filosof Raymond Aron clarifică „câteva date cheie” ale istoriei comune: 1918 — „sfârșitul unui război, începutul unei sinucideri colective”, 1933 — nașterea unei noi ideologii „providențiale”, 1948 — „o reconciliere politică și morală”, 1963 — „destindere, înțelegere, cooperare”.

În cadrul rubricii „Politica europeană” putem citi articolul profesorului de la Mainz, Werner Weidenfeld, consacrat viitorului Europei, și două articole semnate de ziaristi cunoscuți: Michel Tatu de la „Le Monde” (*Apărarea europeană: o sarcină comună?*) și Charles Hargrove, corespondentul pentru probleme europene al ziarului „Times” (*Ambiția europeană a Germaniei*).

Deoarece de la „reconcilierea” franco-germană a crescut o nouă generație, redacția revistei a cerut unor reprezentanți ai acestei generații tinere să-și exprime opiniile legate de rezultatele efective obținute în cei douăzeci de ani ai tratatului de prietenie franco-german. „Documents” publică textul unei discuții între Alfred Grosser, unul din pionierii reconcilierii și doi reprezentanți ai generației care s-a maturizat în cursul celor două decenii discutate.

Dealtfel, problemelor tineretului le sînt consacrate mai multe articole din prezentul număr al revistei, grupate sub titlul *Contestația tinerilor și viitorul*. În acest cadru Reinhard Wilke prezintă activitatea Oficiului franco-german pentru tineret, al cărui secretar general este. Sînt prezentate, de asemenea, unele probleme ale tinerilor din Franța (B. Girod de L'Ain, *Ireductibilitatea familiei franceze*) și din Germania (Irving Fetscher, *Un conflict dintre generații care nu este?*) ambele analize pornind de la mișcările studențești de la sfîrșitul anilor '60.

Sub titlul *Tehnologie și conștiință: epoca riscurilor* se face o trecere în revistă a problemelor și dificultăților specifice pentru Franța, și respectiv Germania în domeniul politicii tehnologice și energetice, rezervîndu-se un capitol special prezentării comparative a atitudinii populației din cele două țări față de utilizarea energiei atomice.

Numărul 4/1982 al revistei „Documents” conține o foarte utilă cronologie a relațiilor franco-germane din perioada 1944—1982.

Irina Marmor

„American Sociological Review”, S.U.A., vol. 46, nr. 5, 1981

Reprezentînd o analiză secundară a datelor unei cercetări întreprinse în 1975 asupra elevilor (*Tineretul în tranziție*) de către J. Bachman, studiul * celor trei autori,

cunoscuți specialiști de la Universitatea din Florida, încearcă să testeze validitatea teoriei controlului social aplicată la studiul delincvenței.

* D. Michael, Wiatrowski; B. David, Griswold, K. Mary, Roberts; *Social Control Theory*

and Delinquency, Teoria controlului social și delincvența.

Această teorie elaborată încă din 1969 de către Travis Hirschi în lucrarea *Causes of Delinquency*, Berkeley, California, (University of California Press), se bazează fundamental pe presupunerea hobbsiană conform căreia comportamentul uman nu este, în mod inerent, conformist și intrucit oamenii sînt — în esența lor — ființe vii, integrate regnului animal, ei sînt capabili de a comite în mod natural acte criminale. Conformitatea se realizează prin socializare, adică prin formarea unei legături între individ și societate, caracterizată de patru elemente de bază: 1. *atașamentul*, corespunzînd relațiilor afective pe care tinerii le dezvoltă față de o serie de persoane semnificative pentru ei; 2. *angajamentul*, corespunzînd aspirației tinerilor de a urma facultatea și a achiziționa, astfel, un status profesional ridicat, li plasează pe tineri într-un comportament convențional, în afara căruia ei riscă să devină delincvenți; 3. *angajarea sau implicarea*, referitoare la participarea la activități convenționale care conduc la succese valorizate social și la obiective legate de achiziționarea statusului, apare ca element important în prevenirea delinvenței; 4. *credința*, reprezentînd acceptarea validității morale a sistemului central de valori sociale, este fundamentală pentru teoria controlului social, deoarece cu cît oamenii se simt mai puțin constrînși de reguli și norme, cu atît ei sînt mai tentați să le încalce.

În felul acesta, teoria controlului social elaborată de Hirschi consideră că delinvenții nu pot forma sau menține o relație cu societatea, care să includă cele patru elemente evidențiate. Cu cît sînt mai puternice asemenea elemente, cu atît sînt mai puțin probabile comportamentele delinvențe. Apreciind că teoria lui Hirschi pare mai pertinentă decît teoria asocierii subculturale și diferențiale, autorii studiului, urmărind argumentele mai multor critici ai lui Hirschi, consideră că suportul empiric al teoriei acestuia nu este suficient pentru a oferi o explicație completă. Teoria controlului social nu ia în considerație modul în care cele patru elemente ale socializării pot acționa simultan afectînd probabilitatea de apariție a comportamentului delinvenț. În loc de analiză empirică a relației dintre atașament și angajament, angajament și implicare, atașament și credință, teoria ipotetizează doar aceste relații. În consecință, apare neclară măsura în care cele patru elemente reprezintă componente ale socializării distincte din punct de vedere empiric. Se ridică, totodată, întrebarea dacă relația între individ și societate cuprinde numai patru elemente, cu atît mai mult cu cît modesta putere predictivă a construcțiilor lui Hirschi sugerează și elemente adiționale,

pe de altă parte, deși aspirațiile educaționale și ocupaționale sînt centrale în teoria lui Hirschi, el nu încorporează construcții esențiale pentru dezvoltarea acestor aspirații, cum ar fi: nivelul socioeconomic al familiei, aptitudinea și influența semnificativă a celorlalți. Examinînd corelațiile dintre clasa socială și delinvență, Hirschi ajunge la concluzia că între ele nu există o relație semnificativă deși e posibil ca ea să fie ascunsă de o a treia variabilă.

Construind o asemenea critică complexă a teoriei controlului social, studiul celor trei autori reprezintă o reluare a argumentelor lui Hirschi, încercînd măsurarea fiecăruia dintre cele patru elemente ale socializării și estimarea gradului în care fiecare dintre ele contribuie la explicarea comportamentului delinvenț. În al doilea rînd, stadiul examinează structura socializării, folosind analiza factorială pentru a identifica noi elemente. În acest scop autorii au aplicat analize multivariate incluzînd măsuri ale clasei sociale, aptitudinii și calificative elevilor, pentru ca să dezvolte în final un model revizuit al teoriei controlului social, mult mai complet și mai parcimonios decît cel al lui Hirschi. Hirschi folosește, în mod frecvent, noțiunea de „conștiință” în termeni de dezvoltare a superegoului și li integrează acesteia conceptul de greșală, arătînd că tînărul delinvenț încearcă un mai mic sentiment al greșelii atunci cînd încalcă legea. Spre deosebire de el, Wiatrowski și colegii săi utilizează o definiție mai largă a credinței, selectînd itemii care o măsoară în stadiul ei final de dezvoltare și nu la început. Există, astfel, posibilitatea ca tînărul să rămînă fidel regulilor sociale, dar în schimb să nu respecte poliția. În consecință, a fost folosit pentru măsurarea credinței, un indice de onestitate cuprins din itemi care evaluau sinceritatea, minciuna, înșelătoria, ajutorul dat prietenilor aflați în situații dificile etc. Datorită proprietăților psihometrice inacceptabile ale scalei de credință, acest indice a fost eliminat; coeficientul său de fidelitate relativ scăzut implică dubii asupra capacității sale de a reprezenta o măsură operațională a credinței. Delinvența a fost măsurată prin utilizarea unui indice constînd din răspunsuri la 26 de itemi, referitori la furt, acte de vandalism, agresiuni interpersonale, delinvența în școală, frecvența și ponderea ei, conflictele cu părinții etc. Acești itemi au avut un coeficient alfa ridicat (.85) demonstrînd puternica lor consistență internă.

În cadrul studiului, nivelul socioeconomic a fost măsurat prin intermediul unei scale cu 5 itemi ponderați în așa fel încît să formeze un indice: statusul ocupațional al tatălui, educația părinților, dotările locuinței, numărul de cărți din locuință și numărul

de camere pe o persoană. Capacitatea mentală a fost și ea măsurată folosind scorurile bateriei de teste generale de aptitudine pentru aptitudinile verbale și cele matematice. În final, pe baza tuturor acestor măsurători, cercetarea a produs un model revizuit al controlului social, care indică modul în care operează cele patru elemente de bază ale socializării, în relație cu delinquența. În pofida unor limite conștientizate de autori și atribute, în special, măsurărilor efectuate (mai ales măsurării comportamentului delinvent în școală), studiul conține o serie de corelații semnificative și rezultate interesante care fac variabilele modelului să posede o importantă putere explicativă.

În afară de aceasta, prin evaluarea nuanțată a importanței unor variabile cum ar fi aptitudinea, clasa socială și calificativele

școlare, modelul edificat se arată a fi mult mai valid decât cel al lui Hirschi, evidențiindu-se din acest punct de vedere a fi mult mai apropiat de teoria socializării adolescentului, care tratează educația ca variabilă deosebit de importantă pentru explicația integrării tinărului în viața socială adultă.

În concluzie, așa cum subliniază modelul construit, socializarea nu are loc doar în familie — cum indica modelul lui Hirschi — ci se produce într-un context educațional în care școala are un loc determinant, delinquența fiind consecința unui lanț causal format din relația atașamentului față de școală și familie cu credința tinărului în validitatea morală a normelor și valorilor sociale.

S. R.

Anuarul de sociologie și politică socială, Berlin, 1982

Anuarul Institutului de sociologie și politică socială înmănunchează o serie de articole și studii în prima parte; alte rubrici sînt consacrate unor referate și comunicări, respectiv recenzii. O anexă cu date demografice din anul '70 în R.D.G. încheie volumul. Ne vom opri asupra citorva studii și articole care ne par mai interesante.

Printre ele se numără articolul semnat de Rudi Weidig și Gunnar Winkler, intitulat *Sociologia și practica socială*. Autorii demonstrează că odată cu făurirea societății socialiste se dezvoltă un nou raport între teorie și practică, condiționat de un nou tip istoric al activității practice. Acest fapt are drept consecință creșterea așteptărilor față de cercetarea sociologică. Ea trebuie să răspundă acestor așteptări prin analiza științifică a forțelor motrice, a legităților și a condițiilor lor de funcționare, prin strategii fundamentate pe termen lung ale dezvoltării sociale, prin dezvoltarea unei metodici și cercetări metodice eficiente pentru practică.

Horst Berger și Helmut Steiner au avut în vedere *Dialectica cunoașterii teoretice și empirice în sociologie*, pornind de la faptul că sociologia este parte inseparabilă a celor trei elemente componente de bază ale marxism-leninismului și discută funcția sociologiei în cercetarea procesului crescînd de socializare a „vieții cotidiene”.

Relația dintre *Progresul tehnico-științific și teoria structurilor sociale* constituie obiectul studiului lui Manfred Lötsch și Dietmar Wittich. Autorii arată că între progresul tehnico-științific și dezvoltarea structurilor sociale există legături multiple. În ce constau

acestea și care este determinarea de fond reprezintă subiectul unor controverse între sociologia burgheză și cea marxist-leninistă. Problema este aceea, dacă transformările în structura socială, în mărimea, situația și poziția claselor sociale, a păturilor și grupurilor sînt în ultimă instanță doar o consecință a progresului tehnico-științific sau dacă factorii esențiali sînt cei referitori la caracterul social-economic al societății, la structura ei socială și de clasă. Insistarea asupra unor simple consecințe deviază atenția de la factorii social-economici și de la posibilitățile dominării, dezvoltării și folosirii planificate a științelor și a tehnicii.

Contradicțiile în conștiința socială a clasei muncitoare din R.F.G. sînt în centrul atenției lui Harald Werner. Autorul prezintă legitățile generale ale dezvoltării conștiinței muncitorești în capitalism; analiza sa are la bază o cercetare empirică întreprinsă în R.F.G. Pornind de la concepția despre relația de parteneri sociali între capitaliști și angajați precum și despre statul capitalist ca „stat social”, autorul explică teoretic și dovedește empiric contradicția dezvoltării conștiinței muncitorești. Conștiința clasei muncitoare privind propria situație socială, judecarea raporturilor economico-politice de putere, concepțiile despre strategia care ar trebui urmată de sindicate, cu privire la dezvoltarea socială în viitor și alți indicatori constituie pentru autor subiectul de studiu. El arată contradicția inerentă concepției despre partenerii sociali și scoate în evidență unele puncte de pornire pentru acțiuni antimonopoliste. Studiul

autoarelor Lutta Gysi și Uta Meier, *Despre problemele teoretice ale unei analize sociologice asupra modului de viață a familiilor*, conține elemente interesante de reținut. Cercetările sociologice cu privire la modul de viață al familiilor au sarcina să arate pe lângă transformările calitative în relațiile de familie și aspecte privind diferențierile în modul de viață al familiilor și anume nu numai în sensul deosebirilor sociale. S-a pornit de la ipoteza că deosebirile sociale în modul de viață al

famiilor rezultă din poziția socială a membrilor de familie adulți, din locul lor de diviziune socială a muncii, care ar determina hotărârilor condițiile concrete de viață. În continuare este prezentat cadrul teoretic de referință pentru niște viitoare cercetări empirice. Ele vor urmări să arate gradul de apropiere între modul de viață al unor diverse grupuri de familii, respectiv în ce măsură se deosebesc.

Marta Vogl

Marla Vogl

1950-1951, 1952-1953, 1954-1955, 1956-1957, 1958-1959, 1960-1961, 1962-1963, 1964-1965, 1966-1967, 1968-1969, 1970-1971, 1972-1973, 1974-1975, 1976-1977, 1978-1979, 1980-1981, 1982-1983, 1984-1985, 1986-1987, 1988-1989, 1990-1991, 1992-1993, 1994-1995, 1996-1997, 1998-1999, 2000-2001, 2002-2003, 2004-2005, 2006-2007, 2008-2009, 2010-2011, 2012-2013, 2014-2015, 2016-2017, 2018-2019, 2020-2021, 2022-2023, 2024-2025, 2026-2027, 2028-2029, 2030-2031, 2032-2033, 2034-2035, 2036-2037, 2038-2039, 2040-2041, 2042-2043, 2044-2045, 2046-2047, 2048-2049, 2050-2051, 2052-2053, 2054-2055, 2056-2057, 2058-2059, 2060-2061, 2062-2063, 2064-2065, 2066-2067, 2068-2069, 2070-2071, 2072-2073, 2074-2075, 2076-2077, 2078-2079, 2080-2081, 2082-2083, 2084-2085, 2086-2087, 2088-2089, 2090-2091, 2092-2093, 2094-2095, 2096-2097, 2098-2099, 2100-2101, 2102-2103, 2104-2105, 2106-2107, 2108-2109, 2110-2111, 2112-2113, 2114-2115, 2116-2117, 2118-2119, 2120-2121, 2122-2123, 2124-2125, 2126-2127, 2128-2129, 2130-2131, 2132-2133, 2134-2135, 2136-2137, 2138-2139, 2140-2141, 2142-2143, 2144-2145, 2146-2147, 2148-2149, 2150-2151, 2152-2153, 2154-2155, 2156-2157, 2158-2159, 2160-2161, 2162-2163, 2164-2165, 2166-2167, 2168-2169, 2170-2171, 2172-2173, 2174-2175, 2176-2177, 2178-2179, 2180-2181, 2182-2183, 2184-2185, 2186-2187, 2188-2189, 2190-2191, 2192-2193, 2194-2195, 2196-2197, 2198-2199, 2200-2201, 2202-2203, 2204-2205, 2206-2207, 2208-2209, 2210-2211, 2212-2213, 2214-2215, 2216-2217, 2218-2219, 2220-2221, 2222-2223, 2224-2225, 2226-2227, 2228-2229, 2230-2231, 2232-2233, 2234-2235, 2236-2237, 2238-2239, 2240-2241, 2242-2243, 2244-2245, 2246-2247, 2248-2249, 2250-2251, 2252-2253, 2254-2255, 2256-2257, 2258-2259, 2260-2261, 2262-2263, 2264-2265, 2266-2267, 2268-2269, 2270-2271, 2272-2273, 2274-2275, 2276-2277, 2278-2279, 2280-2281, 2282-2283, 2284-2285, 2286-2287, 2288-2289, 2290-2291, 2292-2293, 2294-2295, 2296-2297, 2298-2299, 2300-2301, 2302-2303, 2304-2305, 2306-2307, 2308-2309, 2310-2311, 2312-2313, 2314-2315, 2316-2317, 2318-2319, 2320-2321, 2322-2323, 2324-2325, 2326-2327, 2328-2329, 2330-2331, 2332-2333, 2334-2335, 2336-2337, 2338-2339, 2340-2341, 2342-2343, 2344-2345, 2346-2347, 2348-2349, 2350-2351, 2352-2353, 2354-2355, 2356-2357, 2358-2359, 2360-2361, 2362-2363, 2364-2365, 2366-2367, 2368-2369, 2370-2371, 2372-2373, 2374-2375, 2376-2377, 2378-2379, 2380-2381, 2382-2383, 2384-2385, 2386-2387, 2388-2389, 2390-2391, 2392-2393, 2394-2395, 2396-2397, 2398-2399, 2400-2401, 2402-2403, 2404-2405, 2406-2407, 2408-2409, 2410-2411, 2412-2413, 2414-2415, 2416-2417, 2418-2419, 2420-2421, 2422-2423, 2424-2425, 2426-2427, 2428-2429, 2430-2431, 2432-2433, 2434-2435, 2436-2437, 2438-2439, 2440-2441, 2442-2443, 2444-2445, 2446-2447, 2448-2449, 2450-2451, 2452-2453, 2454-2455, 2456-2457, 2458-2459, 2460-2461, 2462-2463, 2464-2465, 2466-2467, 2468-2469, 2470-2471, 2472-2473, 2474-2475, 2476-2477, 2478-2479, 2480-2481, 2482-2483, 2484-2485, 2486-2487, 2488-2489, 2490-2491, 2492-2493, 2494-2495, 2496-2497, 2498-2499, 2500-2501, 2502-2503, 2504-2505, 2506-2507, 2508-2509, 2510-2511, 2512-2513, 2514-2515, 2516-2517, 2518-2519, 2520-2521, 2522-2523, 2524-2525, 2526-2527, 2528-2529, 2530-2531, 2532-2533, 2534-2535, 2536-2537, 2538-2539, 2540-2541, 2542-2543, 2544-2545, 2546-2547, 2548-2549, 2550-2551, 2552-2553, 2554-2555, 2556-2557, 2558-2559, 2560-2561, 2562-2563, 2564-2565, 2566-2567, 2568-2569, 2570-2571, 2572-2573, 2574-2575, 2576-2577, 2578-2579, 2580-2581, 2582-2583, 2584-2585, 2586-2587, 2588-2589, 2590-2591, 2592-2593, 2594-2595, 2596-2597, 2598-2599, 2600-2601, 2602-2603, 2604-2605, 2606-2607, 2608-2609, 2610-2611, 2612-2613, 2614-2615, 2616-2617, 2618-2619, 2620-2621, 2622-2623, 2624-2625, 2626-2627, 2628-2629, 2630-2631, 2632-2633, 2634-2635, 2636-2637, 2638-2639, 2640-2641, 2642-2643, 2644-2645, 2646-2647, 2648-2649, 2650-2651, 2652-2653, 2654-2655, 2656-2657, 2658-2659, 2660-2661, 2662-2663, 2664-2665, 2666-2667, 2668-2669, 2670-2671, 2672-2673, 2674-2675, 2676-2677, 2678-2679, 2680-2681, 2682-2683, 2684-2685, 2686-2687, 2688-2689, 2690-2691, 2692-2693, 26

REGIS DREWAY, *Éditions de la maison*
10, rue de la République, Paris,
1987.

THESE RESULTS ARE IN ACCORD WITH THE FINDINGS OF OTHER STUDIES ON THE EFFECTS OF PAIN ON COGNITIVE FUNCTION.

Department of the Army
Washington, D. C. 20315

SECRET